

27 Nisan 2023

CUMHURBAŞKANI ADAYLARINA SİYASİ PARTİ LİDERLERİNE

YARGI REFORMU ÇAĞRISI

Biz, Daha İyi Yargı Derneği, yargının sorunlarına çözüm üretmek için 10 seneyi aşkın süredir gönüllü çalışan, siyaseten tarafsız bir düşünce kuruluşuyuz.

Siz cumhurbaşkanı adaylarını ve siyasi parti liderlerini, 14 Mayıs 2023 seçimleri öncesinde kamuoyuna, Türkiye'nin tüm sorunlarının kök sebebi olan yargı sorununu çözme sözü vermeye, seçim sonrasında ilk iş olarak da yargı reformunu gerçekleştirmeye çağırıyoruz.

Yargının temel sorunları

En başta belirtmek isteriz ki bağımsızlık yargının halka hizmetinin en önde gelen kalite şartıdır. Ancak Türkiye'de yargı bağımsız değildir! Yargı, hukuken yürütme ile yaşamaya, fiilen de yürütmenin Adalet Bakanlığı'na bağımlıdır. Bağımsız olmayan yargı tarafsız da olamaz. Yargı bağımsız değilse demokrasi ve halkın refahı geriler.

Hukukun üstünlüğü yargının kendi içinde ciddi şekilde aksamaktadır. Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun (HSK) meslekten çıkarma hariç tüm kararları yargı denetimi dışındadır. Hâkim ve savcıların suçları HSK, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin suçları da kendi kurumları ve meslektaşları izin verdiği takdirde soruşturulabilir. Soruşturma izni verilmemesine dair kararları nihai ve kesindir, bu kararlara hiçbir yasal başvuru ve denetim imkânı bulunmamaktadır.

Anayasanın “kanun önünde eşitlik” ve “hukuk devleti” ilkeleri, seçkin, sorumsuz ve imtiyazlı bir zümre haline gelmiş olan kamu görevlilerine karşı işlememektedir. Suç işleyen kamu görevlilerine karşı yargının eli kolu bağlıdır. Suçlu olanların soruşturulması idari amirlerinin önceden izin vermesine bağlıdır:

- Cumhurbaşkanı ile bakanların suçlarını yargının soruşturması, anayasayı değiştirmek kadar zordur. Soruşturma teklifi için 301, soruşturma kararı almak için 360 milletvekilinin oyu şarttır.

- b) Pamukova tren ve Soma maden facialarında olduğu üzere, suç işleyen üst düzey kamu görevlileri, cumhurbaşkanı veya ilgili bakan izin vermediği takdirde soruşturulamazlar.
- c) Diğer memurların suçlarını soruşturmak için idari amirlerinin yargıya izin vermesi şarttır.

Kurum veya amirinin kararıyla suç işleyenler fiilen dokunulmazlık kazanabilirken masum olanların haksız yere suçlanarak yargılanabildiği bu durum yargı mensuplarını ve kamu görevlilerini siyasilere biat etmek zorunda bırakmış, bürokrasiyi devlet yönetiminde hukuka uyarlığın ve istikrarın teminatı olmaktan çıkarmıştır.

Yasama dokunulmazlığı güçlendirilmeye ve suistimal edilmesi önlenecek şekilde geliştirilmeye muhtaçtır. Milletvekili dokunulmazlığı, bir yandan siyasi saikle kaldırılabilirken diğer yandan, bir kısım siyasiler tarafından suçlarının soruşturmasından korunabilmek için kötüye kullanılabilir.

Yargı sistemi etkin ve verimli çalışmamakta, önüne gelen milyonlarca uyuşmazlığı makul sürede, kalitede ve maliyetle çözememekte, toplumsal uzlaşma, huzur ve barışı sağlamakta, adalet inancını güçlendirmekte başarısız olmaktadır.

Sorunların zararları, çözümün faydaları

Çözüm bekleyen yargı sorunları sebebiyle Türkiye sosyal, siyasal ve ekonomik sorunlarını çözmekte, zengin potansiyelini gerçekleştirmekte zorlanmaktadır. Ülkemiz orta gelir ve vasat eğitim tuzaklarını aşamamakta, orta demokrasi seviyemiz hibrit seviyeye gerilemiş bulunmaktadır. Gelir adaletsizliği keskinleşmekte, toplumsal huzur ve barış aşınmaktadır.

Etkin ve verimli çalışan, kaliteli hizmet üreten, hesapverir, bağımsız ve tarafsız bir yargı ile Türkiye, hukukun üstünlüğünü sağlayabilir, yolsuzlukla etkin mücadele edebilir, istikrar ve öngörülebilirliği güçlendirerek yatırım çekebilir. Hukuk ve özgürlük ortamı ile beyin göçünü tersine çevirir, buluşları ve yenilikçiliği şahlandırır, katma değeri yüksek ürün üretimini ve ihracatını artırabiliriz. Böylece dış ticaret açığını fazlalığa çevirebilir, kişi başı milli gelirimizi kısa sürede dört-beş katına, 30 bin dolar seviyesine yükseltebiliriz.

Temel çözüm adımları

Yargıyı yasama ve yürütmeden ve diğer siyasi odaklardan bağımsız kılmak, yetkin, etkin ve verimli çalışır, görevini özgürce yapabilir, kendi içinde hesap verir ve tam bağımsız hale getirmek zorunludur. Bunun için aşağıdaki temel reformların öncelikle gerçekleştirilmesi ülkemizin acil ihtiyacıdır:

1. Yargı hizmetlerini düzenleyen ve yargı sisteminin idaresinden sorumlu Adalet Yüksek Kurumu (Kurum) kurulmalı, yargı hizmetine ilişkin HSK ve Adalet Bakanlığı'na verilen yetkiler Kurum'a aktarılmalıdır. Toplumun tüm kesimleri ve meslek mensupları Kurum'da temsil edilmeli, üye kompozisyonu hiçbir kişi veya grubun nüfuz kuramayacağı yapıda olmalıdır.

Bütün meslek mensupları idari yönden sadece Kurum'a bağlı olmalıdır.

Kurum, yargı hizmet kurumları ile hizmetin muhataplarından oluşan, yargı hizmetlerinin ihtiyaca uygunluğunu istişare ederek tavsiyeler oluşturan bir Daimî Hukuk Şûrası ile desteklenmelidir.

2. Yargının idaresiyle ilgili her türlü karar yargısal denetime açılmalı, bu konuda uzman, seri yargılama yapan Adalet Yüksek Mahkemesi kurulmalı, isteyen herkes bu mahkemede dava açabilmelidir.
3. Anayasa Mahkemesi'nin kapasitesi artırılmalı, mahkemedeki siyasileşme giderilmelidir. İsteyen herkes, Anayasaya aykırı her türlü kanunların, olağanüstü hal (OHAL) dahil kararnamelerin, kararların ve işlemlerin iptalini talep edebilmeli, aynı konudaki tüm talepler tek dava halinde görülmelidir.
4. Hâkimler ve savcılar da yönetimleri tamamen kendi mensuplarından oluşan tam bağımsız meslek kuruluşlarına sahip olmalıdır.
5. Adalet Yüksek Kurumu, Adalet Yüksek Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay üyeliklerine adaylıklar ve atamalarda tam şeffaflık sağlanmalı, sürece kamuoyu mutlaka dahil edilmelidir. Aday gösterme gerekçeli ve açık oy esasına tabi olmalı, aday adaylığından seçme ve atamaya kadar sürecin tamamı yargı denetimine tabi tutulmalıdır.

6. Hukuk meslekleri için birbirine denkliğini sağlayacak yeknesak bir kariyer planı oluşturulmalı, mesleğe giriş yeterlik ve şartları çağdaş ülkeler seviyesine çıkarılmalıdır. Meslek mensuplarının uygulamada ve teoride denkleşmesi ve derinleşmesi sağlanmalı, terfiler mesleki ve akademik yetkinliklere ve kaliteli hizmet üretme performansına tabi olmalıdır. Meslek mensupları arasında açık ve adil bir yarış sistemi oluşturulmalı, hâkim, savcı ve noter seçme ve atamaları eşitler arasında açık yarışma yoluyla yapılmalıdır. Bağımsızlık ve tarafsızlıkları, kürsü teminatları ve etkin hesapverirlik ile güçlendirilmelidir.

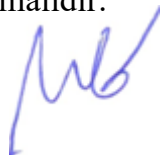
Hukuk eğitiminin niteliği yükseltilmeli, niceliği ülke ihtiyacına ve hedeflerine göre, nitelikten ödün vermeksizin belirlenmelidir.

7. Mahkemeler 26 resmî kalkınma bölgesinde, heyet mahkemelerini merkezlerde yoğunlaştıracak, diğerlerini halkın ayağında hizmet verecek şekilde düzenlenmeli, 7 bin civarındaki mahkeme sayısı 2 bin civarına indirilmelidir.
8. Millî Uyuşmazlık Veri Tabanı oluşturularak iş yükü ve gerekleri önceden kestirilmeli, yargının kaynakları ileriye dönük planlanmalı, mahkemelerin ve meslek mensuplarının ihtisaslaşması sağlanmalıdır. Kalkınma amaç ve öncelikleri doğrultusunda ihtisas mahkemeleri kurulmalıdır.

Dava öncesi dürüst ifşa ve ibraz kurumu getirilerek, tarafların sorumlu iletişimi, olayları ve delilleri dürüstçe açıklamaları sağlanmalı, dava öncesinde sulh ve uzlaşma teşvik edilmelidir. Dava öncesi dürüst ifşa ve ibraz ve uzlaşılamayan davaların dosya hazırlama sürecine adli hazırlık mahkemeleri nezaret etmeli, uyuşmazlık konusunu etkin tedbirlerle muhafaza ederken dosyaların iyi hazırlanmasına yardımcı olmalı, suistimalleri önlemelidir. Ortalama dört-beş sene süren davalar, hızlı ve kaliteli yargılama ile en geç üç-dört ayda sonlandırılmalıdır.

Etik yapay zekâ ile UYAP'taki bilgi ve tecrübe birikiminden “Yargı Süreç ve Karar Destek Sistemi” oluşturulmalıdır.

9. Bütün soruşturma izin ve şartları kaldırılmalıdır. Cumhurbaşkanı, bakanlar ve milletvekilleri ile kritik mevkiilerdeki üst düzey yargı ve kamu görevlilerinin suçlarında, münhasıran Adalet Yüksek Mahkemesi yetkili olmalıdır.

Daha İyi Yargı Derneği, “A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” için yenilikçi çözümler geliştirmiş, ulusal ve uluslararası kamuoyunda tartışmaya açmıştır. Ekonomi, hukuk, akademi ve siyaset dünyasında dile getirdiğimiz çözüm önerileri olduğu gibi kabul edilmiş ve tam destek almıştır.

Cumhurbaşkanı adaylarını ve tüm siyasi parti liderlerini kamuoyuna kapsamlı bir yargı reformu yapma sözü vermeye ve seçimlerden sonra ilk iş olarak bu reformu gerçekleştirmeye çağırıyoruz.

Bu hususta yapılacak tüm çalışmalara gönüllü olarak katılıp destek vermeye hazır olduğumuzu da burada beyan ederiz.

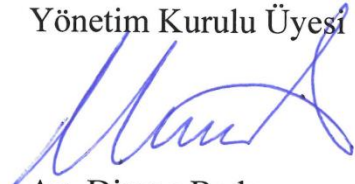
Saygılarımızla.

Daha İyi Yargı Derneği üyeleri adına

Av. Mehmet Gün
Yönetim Kurulu Başkanı

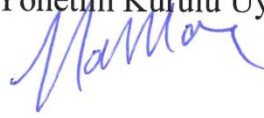
Prof. Dr. Ali Murat Vural
Yönetim Kurulu Üyesi

Av. Direnç Bada
Yönetim Kurulu Üyesi

Av. Hande Hançar
Yönetim Kurulu Üyesi

Av. Ayşegül Andıç
Yönetim Kurulu Üyesi

